

การสร้างสรรคนาฏศิลป์จากข้อมูลประวัติศาสตร์ เมืองศรีพโล¹

The Creation of Dance Performance From the Historical Evidences of Sriphalo

นพพล จำเริญทอง ²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นการนำเสนอผลการสร้างสรรคจากงานวิจัยเรื่อง การสร้างสรรคนาฏศิลป์ จากข้อมูลประวัติศาสตร์ เมืองศรีพโล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ ไทยรูปแบบระบำจากแหล่งประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียง เมืองศรีพโลโดยการวิเคราะห์วิจัยเชิง คุณภาพและการสร้างสรรคทางนาฏศิลป์ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและ ผลงานทางวิชาการ การสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราจีนบุรีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติศรีพโลทัย จังหวัดชลบุรีแล้ว นำผลการศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีเมืองศรีพโลเป็นข้อมูลในการสร้างสรรคระบำ ผลการวิจัย พบว่าเมืองศรีพโลในอดีตเป็นเมืองท่าเล็ก ๆ ติดชายฝั่งทะเล มีประวัติทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพล ตั้งแต่ตั้งสมัยทวารวดี ขอม สุโขทัยจนกระทั่งสมัยอยุธยาตอนปลาย ผู้วิจัยกำหนดจินตภาพของการ แสดงให้ตัวละครหรือผู้แสดงนั้นเป็นผู้หญิงซึ่งเป็นสัญลักษณ์จากตุ๊กตาเสียบกาล โดยกำหนดโครงสร้าง ของระบำไว้ 4 ช่วงได้แก่ ช่วงก่อร่างสร้างเมือง ช่วงการเผยแพร่พุทธศาสนา ช่วงความเชื่อในเทพเจ้า และช่วงรุ่งเรืองการค้าขาย โดยใช้ลักษณะทางภูมิศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ พระพุทธรูป เทวรูปและทำรำจากระบำชาติพันธุ์ตามชนบ ผู้วิจัยค้นพบทำรำใหม่จำนวน 3 ทำคือ จีบละไว้ จีบ คู่ทอง และทำรำพระคเณศชูงวง เครื่องแต่งกายได้แรงบันดาลใจตามศิลปะแบบสุโขทัยโดยเลือกใช้ तरहแบบมวยสูง ผ้ารัดอก ผ้าถุงชั้นในยาวกรอมเท้าสีเขียวเข้าตามสีเครื่องเคลือบดินเผา เครื่อง ประดับได้รับแรงบันดาลใจจากสำริดที่ขุดพบสมัยอยุธยา ดนตรีประกอบการแสดงเป็นทำนองเพลง ที่ประพันธ์ใหม่โดยอ้างอิงแนวคิดการประพันธ์เพลงจากเพลงชุดระบำโบราณคดีของกรมศิลปากร บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไม้นวมตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัตถุประสงคที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : นาฏศิลป์สร้างสรรค, เมืองศรีพโล, ระบำศรีพโล

¹ งานวิจัยทุนอุดหนุนการผลิตผลงานทางวิชาการจากเงินรายได้ของคณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีและการแสดง คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This article is part of research entitled “The Creation of Dance Performance from the Historical Evidence of Sriphalo”, aimed to create Thai dances from historical sources from the East of Thailand. The Qualitative research methods were conducted by in-depth interviews, field trips, and creative research methodology was formulated to examine new choreography of Thai Archaeology Dance (Rabam Borankadee). The study was revealed that Sriphalo was a small ancient seaport community. The culture-historical archaeology had been influenced by the Dhavaravadi era, Khom era, Sukhothai era until the late Ayutthaya era in order. The dancing character was inspired by female ritual dolls (Sia-Ka-Ban) which were found in Sukhothai era. The performance structure has 4 parts: the establishment of Sriphalo, the spreading of Buddhism, the belief in Hindu Gods, and the Glory of Trading city. The Choreography was employed by geography, historic site, antiques, buddha image, a graven image, and the authentic ethnical dance, therefore the 3 new dance positions were discovered in the dance piece consists of Jeeb Lavo, Jeeb U-Thong, and Pra Ganesha Shu Guang. The Costume design was inspired by Sukhothai art forms including the hair bun, chest strap fabric, green sarong (coloring by Sukhothai era porcelain), and bronze accessories (from Ayuthdhaya era). The music was composed by using traditional resources from The Rabam Borankadee and finding a strong potentiality of historical evidence that relates to dance.

KEYWORDS: Creative dance, Sriphalo, Sriphalo dance

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ภาคตะวันออกของประเทศไทยเป็นภาคที่มีขนาดเล็กที่สุดประกอบด้วย 8 จังหวัดคือ ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรีและตราดโดยมีลักษณะพื้นที่เป็นเทือกเขา มีที่ราบลูกฟูก เนิน เขาเตี้ย ๆ แต่ตอนล่างของภาคมีแนวชายฝั่งทะเลตั้งแต่ปากแม่น้ำบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราทอดยาวไปถึงทางใต้จนถึงอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดมีความยาว 515 กิโลเมตร (สุชาติ เถาทอง, 2561:1) ภาคตะวันออกมีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ดังที่ ภารดี มหาขันธ์อ้างถึงในสัณห์ไชญ์ เคื้อศิลป์ (2544: 15) ได้อธิบายไว้ว่าด้วยลักษณะที่ตั้งที่อุดมสมบูรณ์ทำให้บริเวณนี้เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มากกว่าหมื่นปีตั้งแต่กลุ่มมนุษย์ที่อยู่ตามถ้ำและเพิงผา (เขาชะอามคร่อมคลอง ชลบุรี) กลุ่มที่อยู่เนินดินที่ราบเชิงเขา (แหล่งโบราณคดี

โคกมะกอก) และยุคก่อนประวัติศาสตร์ก่อนสมัยราชอาณาจักรไทยซึ่งได้พบการ พัฒนาของชุมชนต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาเป็นเมืองบริเวณลุ่มน้ำบางปะกงเช่น ชุมชนเมืองพระรถเมืองพญาเร่ เมืองศรีพโล ชุมชนเมืองเกาะขนุน เป็นต้น

เมืองศรีพโล เป็นเมืองท่าอยู่บนเส้นทางการเดินเรือพาณิชย์หรือเส้นทางการค้าทะเลตั้งอยู่ในเขตบ้านศรีพโล ตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สันนิษฐานว่าชื่อศรีพโลมาจากนิทานพื้นบ้านเรื่องเศรษฐีพาลอ ตัวเมืองตั้งอยู่บนเขาดินก่อนจะข้ามไปยังเขาบางทรายทางตะวันออกเฉียงใต้ ด้านตะวันตกและด้านเหนือของเมืองนี้ติดต่อกับที่ราบลุ่มชั้นแฉะริมทะเลเป็นขอบของอ่าวบางปะกง ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 องศา 25 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 องศาตะวันออก ตำแหน่งของตัวเมืองขณะนี้อยู่ห่างจากทะเลประมาณ 700 เมตร เมืองศรีพโล มีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม เคยมีกำแพงดินสูงจากพื้น 3 เมตรโอบรอบ ไม่มีคูน้ำเพราะตั้งอยู่บนที่สูง กำแพงนี้ถูกทำลายไปเมื่อมีการสร้างถนนสุขุมวิท จากโบราณสถานกำแพงเมืองซึ่งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2482 ยังปรากฏให้เห็นอยู่ ปัจจุบันถูกเกลี่ยเป็นพื้นเรียบหมดแล้ว เมื่อมีการสร้างถนนสายสุขุมวิท (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2545) ปรากฏการณ์สำคัญที่ทำให้พบร่องรอยของโบราณสถานของเมืองคือการสร้างสนามกีฬาประจำจังหวัดชลบุรีทั้งนี้ ประยูร อุลุชาฎะ (2522: 53-57) ได้กล่าวไว้ว่ามีการขุดค้นพบโบราณวัตถุเมืองศรีพโล ได้แก่เครื่องปั้นดินเผาซึ่งมีทั้งชนิดเคลือบและไม่เคลือบที่ชาวบ้านและทางวัดศรีพโลทยักเก็บรักษาไว้ บริเวณเมืองศรีพโลส่วนที่ยังไม่มีการสร้างสิ่งก่อสร้างขึ้นทับยังมีเศษเครื่องปั้นดินเผาแบบจีนสมัยราชวงศ์หมิง (เคลือบสีน้ำเงินขาว) ที่วัดศรีพโลทยัก ซึ่งตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลเป็นบริเวณที่พบเศษเครื่องปั้นดินเผาเป็นจำนวนมาก เช่น กระปุกถ้วยชามเคลือบแบบสุโขทัย แบบจีนสมัยราชวงศ์หมิง ตุ๊กตาเคลือบสมัยสุโขทัย (ตุ๊กตาเสียบาลตุ๊กตาหญิงเปลือยอกอุ้มเด็ก) กำไลสำริด พระพุทธรูปดินเผาแบบอุทอง เศษหม้อทะนบนีลวดลายประดับและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ชามเคลือบบาง ๆ ของญวนที่พบในเรือจมที่อ่าวไทย บริเวณวัดศรีพโลทยักนี้คาดว่าเคยมีวัดเก่าตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาขึ้นไปตั้งอยู่ เพราะพบเศษปูน ใบเสมา หินทรายที่ปักเขตเหลืออยู่ มีผู้ประมาณอายุของเมืองศรีพโลตามหลักฐานจากโบราณวัตถุที่พบในเขตเมืองว่า เมืองศรีพโลมีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น หรือประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 20 หรือเก่าไปกว่านั้นอีกเล็กน้อย จากโบราณวัตถุที่พบและตำแหน่งที่ตั้งของเมืองรวมทั้งนิทานพื้นบ้านเรื่องเศรษฐีพาลอ ทำให้เกิดความเข้าใจว่าศรีพโลคงเป็นชุมชนเมืองที่เกี่ยวข้องกับการค้า

จากแนวคิดของนายธนิต อยู่โพธิ์ อดีตรักษาการศิลปากร ซึ่งได้พบภาพเขียน ภาพปั้น และภาพจำหลักตามโบราณสถาน และโบราณวัตถุสมัยต่าง ๆ ทั้งที่พบในประเทศไทย และประเทศใกล้เคียง จึงได้นำมาประกอบแนวคิดประดิษฐ์สร้างเครื่องดนตรี และทำนาฏศิลป์แต่ละสมัยขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2510 ตามวัตถุประสงค์จะเผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปะโบราณวัตถุที่พบบนผืนแผ่นดินไทยให้สามารถเคลื่อนไหวได้ในรูปแบบของระบำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ชมปรารถนาที่จะเดินทางไปศึกษาหาความรู้ในแหล่งโบราณสถานต่าง ๆ จัดเป็นระบำโบราณคดี แบ่งตามยุคสมัยต่าง ๆ 5 สมัย ดังนี้ 1.ระบำทวารวดี 2.ระบำศรีวิชัย 3.ระบำลพบุรี 4.ระบำเชียงแสน 5.ระบำสุโขทัย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์จากการศึกษาแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุเพื่อสร้างการตระหนักรู้ในจิตวิญญาณชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีวิสัยทัศน์เพื่อเป็น “ชุมชนปัญญาตะวันออก” งานสร้างสรรค์งานใหม่ชิ้นนี้จึงเป็นการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์สร้างคุณค่าให้กับชุมชน และเผยแพร่การแสดงอันเป็นอัตลักษณ์สู่ชุมชนอื่นได้อย่างภาคภูมิใจ

วัตถุประสงค์

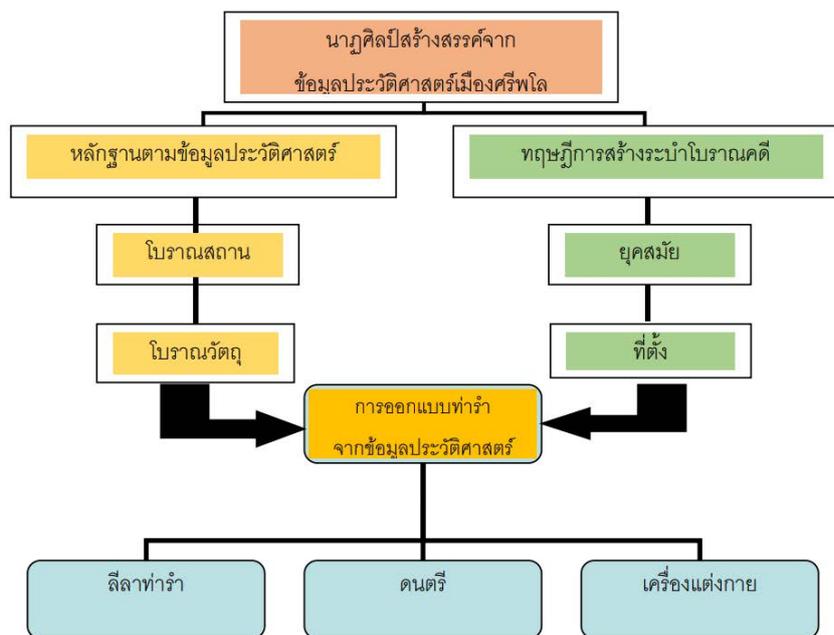
เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทย รูปแบบระบำจากแหล่งประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากข้อมูลประวัติศาสตร์ เมืองศรีพโล ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลโบราณคดีในยุคทวารวดีถึงสมัยอยุธยา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนผังที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และนำมา สร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามรายละเอียดดังนี้

4.1 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการในสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาทฤษฎีด้านออกแบบการแสดง การสร้างงานจากแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี สื่อออนไลน์ หอสมุดแห่งชาติ จ.ชลบุรี หอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา และหอสมุดแห่งชาติพระนคร โดยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสืบค้นข้อมูลจากแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ วัดเขาบางทราย อ.เมือง จ.ชลบุรี สถาบันพลศึกษา จ.ชลบุรี พิพิธภัณฑ์วัดศรีพโลทัย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติปราจีนบุรี และพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา นอกจากนี้ศึกษาข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออกจาก รองศาสตราจารย์ภรดี มหาจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ภาคตะวันออก

4.2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตามลำดับความสำคัญของหัวเรื่องและกรอบแนวคิด ทฤษฎีตามทีผู้วิจัยศึกษา ดังนี้

- 4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองสร้างสรรค์
- 4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการอภิปรายผลงานการแสดง

4.3 การสร้างสรรค์และการฝึกซ้อม

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทำงานแบบมีส่วนร่วมกับนักแสดงและดนตรี แบ่งตามรายละเอียดดังนี้

- 4.3.1 การวิเคราะห์ออกแบบการแสดง
- 4.3.2 การกำหนดแนวคิดการสร้างสรรคดีนตรีประกอบการแสดง
- 4.3.3 การคัดเลือกนักแสดง
- 4.3.4 การฝึกซ้อม อาทิตย์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง
- 4.3.5 การนำเสนอต่อสาธารณชน
- 4.3.6 การอภิปรายหลังจบการแสดง

4.4 การเปิดการแสดงต่อสาธารณชน

ผู้วิจัยกำหนดจัดการแสดงต่อสาธารณชนในวันอังคารที่ 15 ธันวาคม ธันวาคม พ.ศ.2563 เวลา 13.00 น. ณ ห้องแสดงนิทรรศการหมุนเวียน (AC 2) หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก มหาวิทยาลัยบูรพา

4.5 การจัดการอภิปรายผลงานหลังจบการแสดงผลงาน

โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประเมินผลงานและอภิปรายแนวทางการสร้างสรรค์ได้แก่ รองศาสตราจารย์ภรณ์ดี มหพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดร. ไพโรจน์ ทองคำสุกร ราชบัณฑิต สาขานาฏกรรมไทย นักวิชาการละครดนตรีชำนาญการ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร และดร. สันติชาญ เอื้อศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยจากชนบจารีต คณบดีคณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลการวิจัย

5.1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์

เมืองศรีฟโลในอดีตเป็นเมืองท่าเล็ก ๆ ติดชายฝั่งทะเล มีประวัติทางโบราณคดีตั้งแต่สมัยทวารวดีจนกระทั่งถึงสมัยอยุธยาตอนปลายก่อนที่จะสูญเสียดังกล่าวการเป็นเมืองท่าไปด้วยอิทธิพลทางภูมิศาสตร์ (ดินตะกอนชายฝั่งตื้นเขิน ไม่สะดวกต่อการค้าทางทะเล) ในอดีตเมื่อเมืองท่าเล็ก ๆ เจริญเติบโตจนเป็นเมืองใหญ่ การก่อสร้างเมืองรับอิทธิพลอารยธรรมทวารวดีแผ่ขยายเข้ามาจากภาคตะวันตก แนวคันดินสูงรูปทรงสี่เหลี่ยมของเมืองตามคติการสร้างเมืองแบบทวารวดี รวมทั้งพระพุทธรูปศาสนาที่แผ่ขยายเข้ามาเช่นเดียวกับเมืองอื่นในภูมิภาคเดียวกันที่มีขนาดใหญ่โตกว่าคือ เมืองพระรถ เมืองศรีมหาสมุทรและเมืองพญาแร่ เมื่ออิทธิพลของขอม ละโว้แผ่ขยายมาถึง ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าตามคติพราหมณ์ จึงได้เข้ามาสู่ดินแดนแห่งนี้ ดังประติมากรรมพระพนัสบดี พระวิษณุสี่กร และพระคเณศ เมื่อการค้าขายเจริญรุ่งเรืองอาณาจักรใหญ่ทางเหนืออาณาจักรสุโขทัยมีการติดต่อกับการค้าขายกับชาวเรือต่างชาติคือจีนและญวน ทำให้มีสินค้ามากมายอยู่ในเมืองศรีฟโล จบจนกระทั่งเมื่อถึงยุคสมัยอยุธยาเป็นยุคสุดท้ายที่เข้ามาที่มีอิทธิพล ก่อนที่เมืองศรีฟโล หมดความสำคัญของการเป็นเมืองท่าอีกต่อไป

แผนผังที่ 2 แผนภูมิลำดับอารยธรรมประวัติศาสตร์เมืองศรีฟโล

ลักษณะผังเมืองศรีฟโลเป็นรูปสี่เหลี่ยม ตั้งอยู่ริมอ่าวชลบุรีตอนบน ส่วนของโบราณวัตถุที่พบได้แก่เครื่องปั้นดินเผา ซึ่งมีทั้งชนิดเคลือบและไม่เคลือบเศษเครื่องปั้นดินเผาแบบจีนสมัยราชวงศ์หมิง (เคลือบสีน้ำเงินขาว) กระปุกถ้วยชามเคลือบแบบสุโขทัย แบบจีนสมัยราชวงศ์หมิง ตุ๊กตาเคลือบสมัยสุโขทัย (ตุ๊กตาเสียบบาลตุ๊กตาหญิงเปลือยอกอุ้มเด็ก) กำไลสำริด พระพุทธรูปดินเผาแบบอู่ทอง เศษหม้อทะนมนีลวดลายประดับและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ชามเคลือบบาง ๆ ของญวนที่พบในเรือจมที่อ่าวไทย เศษปูนโบเสมาหินทราย กระเบื้องดินเผาเชิงชายหลังคารูปเทพนมอยู่ในขุมเรือนแก้ว

5.2 การสร้างสรรค์ระบำศรีพโลจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบวิธีการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ระบำจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์เมืองศรีพโล โดยกำหนดกรอบการทำงานสร้างสรรค์ระบำไว้ 3 องค์ประกอบ คือ 1. ลีลาท่ารำ 2. ดนตรี 3. เครื่องแต่งกาย ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และข้อมูลจากโบราณสถานและโบราณวัตถุของเมืองศรีพโล ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดสร้างสรรค์การแสดงชุดระบำศรีพโลโดยกำหนดระยะเวลาความยาว 10 นาที ใช้นักแสดงหญิงจำนวน 8 คน โดยสรุปแนวทางการสร้างสรรค์ได้ดังนี้

5.2.1 การออกแบบท่ารำ

จากการศึกษาข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมืองศรีพโลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการออกเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์และเอกสารทางวิชาการโดยพบว่าเมืองศรีพโลมีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม โบราณวัตถุที่ค้นพบได้แก่เครื่องปั้นดินเผา เศษเครื่องปั้นดินเผา สมัยราชวงศ์หมีง กระปุกถ้วยชามเคลือบแบบสุโขทัย ตุ๊กตาเคลือบสมัยสุโขทัย (ตุ๊กตาเสียบบาล ตุ๊กตาหญิงเปลือยอกอุ้มเด็ก) กำไลสำริด พระพุทธรูปดินเผาแบบอุ้มทอง พระเนื้อชินปางลีลา เศษหม้อ ทะนนั้นมีลวดลายประดับ ใบเสมา หินทรายและเศษกระเบื้องดินเผาเชิงชายหลังคารูปเทพพนมอยู่ใน ชุ่มเรือนแก้ว การข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยนำมาทำการวิเคราะห์และกำหนดจินตภาพของการแสดงโดยกำหนดให้ตัวละครหรือผู้แสดงนั้นเป็นผู้หญิงที่เป็นสัญลักษณ์แทนตุ๊กตาเสียบบาลตุ๊กตาหญิงเปลือยอกอุ้มเด็กโดยได้กำหนดโครงสร้างการแสดงไว้จำนวน 4 ช่วง ดังนี้

5.2.1.1 ช่วงที่ 1 ช่วงก่อร่างสร้างเมืองจากชุมชนเมืองท่าเล็ก ๆ สู่ชุมชนใหญ่ อยู่ที่ อ่าวชลบุรีตอนบนการออกแบบท่ารำโดยตีความจากคลื่นทะเล อ่าวเมืองชลบุรี การเดินทางของคลื่นน้ำในอ่าว

- ท่ารำที่ได้แรงบันดาลใจจากการออกแบบท่ารำจากธรรมชาติ คลื่นน้ำในอ่าวเมืองชลบุรีตอนบน การเดินทางของคลื่นน้ำในอ่าวเมืองชลบุรี การใช้ท่ารำที่อ่อนแอต่อติดกัน การเอียงโย้ตัวในการเคลื่อนที่ การจัดรูปแบบแถวเป็นวงโค้งรูปอ่าว

ภาพที่ 1 ท่ารำคลื่นน้ำทะเล
ที่มา: ศุภาคินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 2 อ่าวเมืองชลบุรีตอนบน
ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2562)

5.2.1.2 ช่วงที่ 2 การเผยแพร่พระพุทธศาสนา การเข้ามาของอิทธิพลอารยธรรม ทวารวดีประติมากรรม พระพุทธรูป จากหลักฐานรอยพระพุทธรูปบาท

- ทำรำจากการออกแบบท่ารำที่ได้แรงบันดาลใจจากโบราณสถาน เนินดินกำแพง เมืองศรีฟโล การเคลื่อนที่และการจัดระเบียบร่างกายเป็นแนวตั้งฉากกับพื้น การวางเท้าแบบรูปปั้น สมัยทวารวดี การจัดแถวรูปสี่เหลี่ยมตามแบบผังเมือง

ภาพที่ 4 ท่ารำรูปผังเมือง
ที่มา: ศุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 5 เนินดินบริเวณสถาบันพลศึกษา จ.ชลบุรี
ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2562)

- ทำรำจากการออกแบบท่ารำที่ได้แรงบันดาลใจจากการออกแบบท่ารำจากโบราณวัตถุ กระเบื้องดินเผาเชิงชายหลังคารูปเทพพนมอยู่ในซุ้มเรือนแก้ว ตึกตาเสียบบาลอุ้มลูก

ภาพที่ 6 ท่ารำเข้าซุ้มในท่าเทพพนม
ที่มา: ศุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 7 กระเบื้องดินเผาเชิงชายหลังคารูปเทพพนม
ที่มา : www.finearts.go.th (2562)

ภาพที่ 8 ท่ารำตึกตาเสียบบาล
ที่มา: ศุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 9 ตึกตาเสียบบาลอุ้มลูก
ที่มา : พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชลบุรี (2552)

- ทำรำจากการออกแบบท่ารำที่ได้แรงบันดาลใจจากการออกแบบท่ารำจากประติมากรรม พระพุทธรูป จากการเข้ามาของพระพุทธศาสนา อิทธิพลอารยธรรมทวารวดี สุโขทัยและอู่ทอง พระคันธารราษฎร์, พระพุทธรูปปางมารวิชัยสมัยทวารวดี พระพุทธรูปปางแสดงธรรม พระเนื้อชินปางลีลา สมัยสุโขทัย พระพุทธรูปปางมารวิชัยแบบอู่ทอง

ภาพที่ 10 ทำรำพระคันธารราษฎร์
ที่มา: ศุภาศิณี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 11 พระคันธารราษฎร์
ที่มา : สรรสาระอารยธรรมทวารวดี (พ.ศ.2506)

ภาพที่ 12 ทำรำพระพุทธรูปปางมารวิชัยสมัยทวารวดี
ที่มา: ศุภาศิณี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 13 ลายปูนปั้นพระพุทธรูป สมัยทวารวดี
ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2562)

ภาพที่ 14 ทำรำพระพุทธรูปปางแสดงธรรม
ที่มา: ศุภาศิณี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 15 พระพุทธรูปปางแสดงธรรมสมัยทวารวดี
ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2562)

ภาพที่ 16 ทำรำพระปางลีลา
ที่มา: สุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 17 พระเนื้อชินปางลีลา
ที่มา : www.Y7oAhUx6nMBHWFjCcUQ (2563)

ภาพที่ 18 ทำรำพระปางมารวิชัยแบบอุ้มทอง
ที่มา: สุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 19 พระพุทธรูปปางมารวิชัยแบบอุ้มทอง
ที่มา : <http://nkr.mcu.ac.th> (2563)

5.2.2.3 ช่วงที่ 3 ความเชื่อในเทพเจ้า การเข้ามาของอิทธิพลอารยธรรมละโว้ พระวิษณุ พระคเณศ พระพนัสบดี

- ทำรำจากการออกแบบท่ารำที่ได้แรงบันดาลใจจากการออกแบบท่ารำจากประติมากรรม เทวรูป อิทธิพลอารยธรรมละโว้พระวิษณุสี่กร พระคเณศ พระพนัสบดี ผสมผสานระหว่างท่ารำการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทยและแบบเขมร

ภาพที่ 20 ทำรำพระวิษณุสี่กร
ที่มา: สุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 21 พระวิษณุสี่กร
ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2562)

ภาพที่ 22 ทำรำพระคเณศ
ที่มา: ศุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 23 พระคเณศ
ที่มา: นพพล จำเริญทอง (2562)

ภาพที่ 24 ทำรำพระพนัสบดี
ที่มา: ศุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 25 พระพนัสบดี
ที่มา: ภาณุพงศ์ อนันต์ชัยพัทธนา (2564)

- ทำรำจากการออกแบบท่ารำที่ได้แรงบันดาลใจจากการออกแบบท่ารำจากชาติพันธุ์ชนชาติมอญกลุ่มชาติพันธุ์แรกที่ได้รับอารยธรรมทวารวดีและแผ่ขยายสู่ดินแดนภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ลีลาการไหว้ การถัดท่าตามแบบท่ารำของชาวมอญ

ภาพที่ 26 ทำรำพนมมือไหว้
ที่มา: ศุทธาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 27 การใช้ท่ารำมอญ
ที่มา: บันทึกการแสดง ศูนย์วัฒนธรรมมอญ บ้านวังกะ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี (2562)

5.2.2.4 ช่วงที่ 4 รุ่งเรืองการค้าขาย การติดต่อกับชาวต่างชาติ อาณาจักรสุโขทัย อาณาจักรอยุธยาเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าและค้าขาย

- ทำรำจากการออกแบบท่ารำที่ได้แรงบันดาลใจจากการออกแบบท่ารำจากยานพาหนะ เรือสำเภาจีนและ ญวน โครงสร้างของลำ ส่วนหัวเรือ ส่วนท้ายเรือ และเสากระโดงเรือ

ภาพที่ 28 ท่ารำรูปเรือสำเภา
ที่มา: ศุภาศินี บุญเกาะ (2563)

ภาพที่ 29 เรือสำเภาจำลอง
ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2562)

5.2.2 การออกแบบดนตรี

เพลงระบำศรีฟโล เป็นทำนองเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ โดยอ้างอิงแนวคิดในการประพันธ์เพลงชุดระบำโบราณคดีของกรมศิลปากร ที่ใช้อิทธิพลของงานศิลปกรรมที่แบ่งตามยุคสมัย ดังนั้น ทวารวดี ลพบุรี สุโขทัยและอยุธยา ประกอบกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์และพื้นที่ของผลการวิจัย ทำนองเพลงมีสำเนียงและลีลาแตกต่างกันออกไปในแต่ละท่อน กำหนดรูปแบบของทำนองเพลงขึ้นต้นด้วยรั้ว เพลงช้า เพลงเร็ว และท้ายเพลงลงจบให้สอดคล้องกับแนวคิดและลีลาของท่ารำ โดยใช้วงปี่พาทย์ไม้นวมบรรเลงประกอบการแสดง

ช่วงเพลงช้า เริ่มต้นด้วยเพลงสำเนียงมอญ

ท่อน 1

(ก)

----	--- ดุ	----	--- ซุ	----	--- ดุ	----	--- ซุ
- ล - ซุ	- ฟ - ม	ร ด ร ม	ร ม ฟ ซุ	----	--- ดุ	----	--- ซุ
----	--- ดุ	----	--- ซุ	- ล - ซุ	- ฟ - ม	ร ด ร ม	- ร ร ร

(ข)

----	- รุ รุ รุ	- มุ - รุ	- ดุ - รุ	- มุ - รุ	- ดุ - ทุ	ล ซ ล ทุ	- ดุ - รุ
----	- รุ รุ รุ	- มุ - รุ	- ดุ - รุ	- มุ - รุ	- ดุ - ทุ	- ทุ ล ทุ	ด ร - ซุ

ท่อน 2

(ก)

----	---ช	----	---ร	----	---ช	----	---ร
- มร	ร	- ด - ท	- ล - ท	- มร	ร	- ร - ช	- ชล
- ล - ร	- ล - ท	ลช	ลท	----	----	----	----

(ข)

----	- ชชช	- ล - ช	- พ - ช	- ล - ช	- พ - ม	ร	ร
----	- ชชช	- ล - ช	- พ - ช	- ล - ช	- พ - ม	ร	- ร

เพลงสำเนียงเขมร

ท่อนที่ 3

----	---ร	----	---ช	----	- ล - ท	- มร	- ล - ช
----	---ร	----	---ช	----	- ล - ท	ล	ล
----	(ร	--	ช	-	-	-	----
----	(ร	--	ช	-	-	-	----
----	ร	ล	ล	ล	ล	-	-
----	ร	ล	ล	ล	ล	-	-

ช่วงเพลงเร็ว ช่วงทำเพลงสำเนียงไทย

ท่อน 1

---ร	- ช - ร	- ทล	ลช - ล	---ร	- ช - ร	- ทล	ลช - ล
- ร - ท	- ล - ช	--	ร	- ชชช	- ล - ท	ร	ร
- มร	ร	- ช - ร	- ม - ช	- ทล	ล	ล	ล
--	ล	ร	ล	--	ม	-	-
--	ล	ร	ล	ล	-	-	ล
--	ล	ร	ล	ล	-	-	ล

ท่อน 2

---ล	- ร - ล	- ม	ล - ช	----	- ร - ล	- ม	ล - ช
--	ล	-	-	--	ล	---	-
--	ล	-	ล - ล	-	-	-	----
----	ล	-	-	--	ล	ล	ล

-- ร ม	ร ล --	ร ม ร ล	ท ล ร ท	- ร - ท	- ล - ช	- ม - ม	ช ล - ช
-- ร ม	ร ล --	ร ม ร ล	ท ล ร ท	- ร - ท	- ล - ช	- ม - ม	ช ล - ช

กลับต้น

--- ร	--- ท	--- ล	- ท - ร	- ช - ม	- ร - ท	--- ล	--- ช
-------	-------	-------	---------	---------	---------	-------	-------

5.2.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ผู้วิจัยได้รับแนวคิดและแรงบันดาลใจจากตุ๊กตาเสียดอกบอลอุ้มลูก ซึ่งเป็นศิลปะแบบสุโขทัย โดยผู้วิจัยเลือกใช้ทรงผมแบบมวยสูง ผ้ารัดอก ผ้านุ่งชั้นในยาวกรอมเท้า ผ้าชั้นนอกคลุมปล่อยชาย ทั้งสองข้าง บริเวณหน้าขา โดยผ้ารัดอกและผ้านุ่งใช้สีเขียวในการตัดเย็บตามสีของเครื่องเคลือบดินเผาที่ค้นเจอในบริเวณอ่าวชลบุรี ซึ่งสมัยนั้นนิยมใช้สีโทนสีเขียว สีเขียวไข่กา และสีน้ำเงินขลิบตามลายผ้า ซึ่งสีน้ำเงินเป็นสีของเครื่องถ้วยชามของจีนสมัยราชวงศ์หมิงที่ค้นเจอและนิยมในสมัยนั้นเช่นกัน รวมถึงลายจีบของผ้าจากหม้อทะนน

ภาพที่ 30 ตุ๊กตาเคลือบสมัยสุโขทัย

ที่มา: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชลบุรี (2563)

ภาพที่ 31 หม้อทะนน

ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2563)

ภาพที่ 32 เครื่องถ้วยชามของจีน สมัยราชวงศ์หมิง

ที่มา: นพพล จำเจริญทอง (2563)

เครื่องประดับประกอบด้วย สร้อยคอ ต่างหู กำไลข้อมือและกำไลข้อเท้า โดยจินตนาการจากกำไลสำริดที่ขุดพบและเครื่องประดับสมัยอยุธยาที่มีความเจริญทางด้านศิลปะเป็นต้นแบบในยุคต่อ ๆ มา ดังภาพที่ปรากฏ

ภาพที่ 33 เครื่องแต่งกายระบำศรีพโล
ที่มา: นพพล จำเริญทอง (2563)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่าการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์จากข้อมูลประวัติศาสตร์ เมืองศรีพโล และจากการศึกษาประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงสามารถนำมาบูรณาการด้วยการสร้างสรรค์ผ่านการเล่าเรื่องในรูปแบบระบำ ทำให้ผู้วิจัยและผู้ชมสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยใช้ศิลปะการแสดงเป็นเครื่องมือ นำพาให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชนได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยใช้ความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎี หลักทางนาฏศิลป์ไทยจากการเรียนการสอนและนำมาพัฒนาต่อยอดอันเป็นประโยชน์ ต่อตัวนักศึกษา และชุมชน มาปรับให้มีลำดับขั้นตอนตามขนบแบบแผนการสร้างระบำไทยตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์จากข้อมูลประวัติศาสตร์ เมืองศรีพโล สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ชุมชนเมืองศรีพโล (ศรีพะโล) เป็นเมืองท่าอยู่บนเส้นทางการเดินเรือพาณิชย์หรือเส้นทางการค้าทะเลตั้งอยู่ในเขตบ้านศรีพโล ตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สันนิษฐานว่าชื่อ ศรีพโลมาจากนิทานพื้นบ้านเรื่องเศรษฐีพาลโหลมีผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม โบราณวัตถุที่พบได้แก่เครื่องปั้นดินเผา ซึ่งมีทั้งชนิดเคลือบและไม่เคลือบ เศษเครื่องปั้นดินเผาแบบจีนสมัยราชวงศ์หมิง กระปุกถ้วยชามเคลือบแบบสุโขทัย ตุ๊กตาเคลือบสมัยสุโขทัย (ตุ๊กตาเสียดบาลตุ๊กตาหญิงเปลือยอกกุ่มเด็ก) กำไลสำริด พระพุทธรูปดินเผาแบบอู่ทอง พระเนื้อชินปางลีลา เศษหม้อทะนมนีลวดลายประดับ ชามเคลือบบาง ๆ ของญวน เศษปูน ใบเสมา หินทรายและเศษกระเบื้องดินเผาเชิงชายหลังคารูปเทพพนมอยู่ในขุมเรือนแก้ว นำมาสร้างโครงเรื่องเพื่อออกแบบการแสดง

2. การสร้างสรรค์ระบำศรีพโลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์

2.1 การออกแบบท่ารำ

โครงสร้างท่ารำที่เน้นภาพต้นแบบจากโบราณวัตถุที่พบ ได้แก่พระพุทธรูปเทวรูป ตุ๊กตาเคลือบ ท่ารำจากนาฏศิลป์ไทย จากธรรมชาติ (ท่าเคลื่อนไหวที่ของน้ำ) ยานพาหนะ ผู้แสดงปฏิบัติเป็นกลุ่มโดยพร้อมเพรียงกัน มีความหลากหลายในเรื่องของการแปรแถวหมู่ระบำในลักษณะต่าง ๆ

เช่น แถวเจียง แถวหน้ากระดาน แถววงกลม ฯลฯ นอกจากนี้ยังใช้ลักษณะชาติพันธุ์ มาเป็นองค์ประกอบในการออกแบบระบำในช่วงอารยธรรมทวารวดีเข้ามาแพร่หลาย มีลักษณะการถักเท้าตามแบบลีลาท่ารำของชาวมอญด้วย ระบำศรีโปลมีการเคลื่อนที่ไป ตามตำแหน่งทิศทางต่าง ๆ บนเวที เพื่อสร้างความตื่นตาให้กับผู้ชม ในการสร้างสรรค์งานขึ้นนี้ปรากฏท่ารำขึ้นใหม่อีก 3 ท่า คือ

- จีบมือ (จีบแบบละไว้) ได้รูปแบบมาจากลักษณะนิ้วของเทวรูปพระวิษณุมีลักษณะดังนี้ คือ ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดปลายนิ้วชี้และนิ้วกลาง นิ้วที่เหลืออเข้าหาฝ่ามือ

ภาพที่ 34 จีบมือแบบละไว้
ที่มา: นพพล จำเริญทอง (2563)

- จีบมือ (แบบคู่ทอง) ได้รูปแบบมาจากลักษณะนิ้วของพระพุทธรูปแบบคู่ทอง ลักษณะดังนี้คือปลายนิ้วหัวแม่มือจรดข้อนิ้วชี้และนิ้วกลาง ข้อแรกนิ้วที่เหลือเหยียดตั้ง

ภาพที่ 35 จีบมือแบบคู่ทอง
ที่มา: นพพล จำเริญทอง (2563)

- พระคณศขุวง ผู้วิจัยได้แรงบันดาลใจจากเทวรูปพระคณศมีลักษณะดังนี้ คือ ยืนจรดปลายเท้าข้างใดข้างหนึ่งออกไปด้านหน้า เท้าที่เหลือวางเต็มเท้า ย่อตัวลง มือด้านเดียวกับเท้าที่ยืนตั้งวงหน้า ข้อมืออยู่ระดับหน้าผาก มือที่เหลือตั้งวงจีบมือแบบทวารวดี ตั้งวงข้างปลายนิ้วกลางอยู่หลังใบหู

ภาพที่ 36 ทำรำพระคณศูรุงวง
ที่มา: สุธาศินี บุญเกาะ (2563)

2.2 การออกแบบดนตรี

ประพันธ์ขึ้นใหม่โดยนายกิตติภิญณ์ ชิตเทพ ใช้อิทธิพลของงานศิลปกรรมที่แบ่งตามยุคสมัย ดังนี้ ทวารวดี ลพบุรี สุโขทัยและอยุธยา ทำนองเพลงมีสำเนียง ลีลาแตกต่างกันออกไปในแต่ละท่อน กำหนดให้มี 2 ช่วง คือช่วงเพลงช้าและช่วงเพลงเร็ว ใช้วงปี่พาทย์ไม้ نرمบรรเลงประกอบการแสดง โดยใช้โครงสร้างทางดนตรีที่ปรากฏคือ เริ่มต้นด้วยเพลงช้า (เพลงสำเนียงมอญ, เพลงสำเนียงเขมร) เพลงเร็ว และจบด้วยเพลงสำเนียงไทยช่วงเพลงช้า

2.3 การออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายระบำศรีพโลผู้วิจัยกำหนดแนวคิดและแนวทางการสร้างสรรค์จากจินตนาการของผู้วิจัยบนพื้นฐานจากการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์โดยมีนายโสพล ชินราต เป็นผู้ออกแบบและตัดเย็บ โดยสร้างสรรค์ให้ตัวละครตุ๊กตาเสียบกลตุ๊กตาหญิงเปลือยอกคู้มเด็กโดยกำหนดการสร้างสรรค์ให้ตัวละครวิกรมยวมทรงกลม ทรงผมแบบมวยสูง สวมต่างหูโลหะแบบห้อยลายกนก สร้อยคอโลหะคุณลาย กำไลข้อมือโลหะคุณลายทรงกลม กำไลข้อเท้าโลหะหัวบัวทรงกลม สวมใส่ผ้ารัดอกสีเขียวไขกามีผ้าสีน้ำเงินขลิบตามลายผ้า ใส่ผ้าถุงสีเขียวไขก่า ผ้าถุงชั้นในยาวกรอมเท้าผ้าชั้นนอกคลุมปล่อยชายทั้งสองข้างมีผ้าสีน้ำเงินขลิบตามลายผ้า

อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ระบำศรีพโลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์เมืองศรีพโลจังหวัดชลบุรีซึ่งเป็นเมืองประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกที่ผู้วิจัยต้องการเชื่อมโยงพื้นที่ด้วยงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ผ่านการออกแบบลีลาท่ารำและองค์ประกอบการแสดงเพื่อใช้ศาสตร์ของการเล่าเรื่องค้นหาและสร้างอัตลักษณ์ของเมืองศรีพโล ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และจินตภาพของผู้วิจัย ผลงานการวิจัยครั้งนี้ยังต้องการการพัฒนาการออกแบบลีลาท่ารำ ดนตรีประกอบการแสดงและเครื่องแต่งกาย การสร้างสรรค์ระบำจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลให้ชัดเจนเพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์และจำแนกความเป็นไปได้ในการนำมาเล่าเรื่อง สร้างสัญลักษณ์

เพราะต้องสร้างความเชื่อชุดใหม่ของเมืองศรีพโลให้ปรากฏนักแสดงเป็น “ภาพแทน” ของมนุษย์ในยุคหนึ่งและเชื่อได้ว่ากับว่าเป็นมนุษย์ในยุคหนึ่งปรากฏตัวออกมาให้รู้จักด้วยการีพโลเป็นระบำที่การสร้างสรรคระบำเพื่อสะท้อนประวัติศาสตร์หรือแหล่งโบราณคดีได้แก่ ดนตรี ทำรำ และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีความต้องการค้นหาข้อมูลประวัติศาสตร์ของเมืองศรีพโลที่สามารถนำมาสร้างสรรคเป็นสัญลักษณ์เพื่อสร้างการรับรู้และสัญลักษณ์ทางการแสดงโดยสนใจสร้างตัวละคร “ตุ๊กตาหญิงเปลือยอกอุ้มเด็ก” นำมาสร้างจินตนาการทำให้เกิดชีวิต สร้างการรับรู้และประสบการณ์ให้เกิดความรู้สึกและจินตภาพของเมืองศรีพโล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเปิดให้ผู้ชมและผู้ทรงคุณวุฒิได้อภิปรายผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อโจทย์และปัญหาในการวิจัย จากการอภิปรายหลังจบการแสดงทำให้เห็นแนวทางการสร้างทำรำเพื่อนำมิติของตัวละครจากศิลปะวัตถุ ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้เห็นถึงการสร้างทำรำและการเคลื่อนไหวเฉพาะเพื่อสร้างเป็นภาพแทนและสัญลักษณ์ให้เชื่อมโยงกับพื้นที่ประวัติศาสตร์ ระบำศรีพโลเป็นระบำที่สร้างขึ้นรวมกัน 4 ยุคสมัย ซึ่งแตกต่างจากการสร้างสรรคระบำจากข้อมูลประวัติศาสตร์อื่น ๆ ที่นิยมสร้างขึ้นเพียงยุคสมัยเดียว

ข้อเสนอแนะ

- 8.1 จัดให้มีการแสดงระบำศรีพโลขึ้นอีก เพื่อพัฒนาลีลาทำรำ การออกแบบกระบวนแถวให้ดียิ่งขึ้น
- 8.2 จัดแสดงได้ในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมต่าง ๆ ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถนำไปใช้ในการแสดงในโรงเรียนเพื่อเสริมทักษะทางวิชาการ ด้วยศิลปะทางด้านนาฏศิลป์ในโรงเรียนต่าง ๆ
- 8.3 สามารถถ่ายทอดกระบวนทำรำให้กับผู้ที่สนใจและตระหนักรู้ประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเผยแพร่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ตุ๊กตาเสียดบาลแม่อุ้มลูก. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2563 เข้าถึงได้จาก <https://www.google.com>.
- พระเนื้อชินปางลีลา. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม พ.ศ.2563 เข้าถึงได้จาก <http://www.certificatpra.com>.
- พระพุทธรูปแบบอุทอง. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม พ.ศ.2563 เข้าถึงได้จาก <https://www.m-culture.go.th>.
- พระพุทธรูปปางมารวิชัยแบบอุทอง. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม พ.ศ.2563 เข้าถึงได้จาก <http://nkr.mcu.ac.th/buddhasil>.
- พระพุทธรูปสมัยทวารวดี. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม พ.ศ.2563 เข้าถึงได้จาก <https://www.m-culture.go.th>.

พิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดศรีพโลทัย. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม พ.ศ.2563 เข้าถึงได้จาก

<http://oldweb.nongmaidaeng.go.th/picplace1.html>.

ภารดี มหาขันธ์. (2552). พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชลบุรี. นนทบุรี : หจก.องศาสบายดี.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ศูนย์การเรียนรู้ทวารวดี. (2552). ธรรมชาติอารยธรรมทวารวดี.

กรุงเทพฯ : เพชรเกษม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : จี.จำกัด.

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดชลบุรี.(2542).

พิมพ์ครั้งที่ 1 : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2545). อารยธรรมฝั่งทะเลตะวันออก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน

สันหิไชญ์ เอื้อศิลป์. (2559). การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกผ่านการ

สร้างบทและกำกับละครเพลงเรื่อง เจ้าหญิงโคกพนมดี (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุชาติ เกาทอง. (2544). ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นถิ่นภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ โอเดียน.

_____. (2561). ภูมิบูรพา พลังแผ่นดินวิถีทัศน์. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.